



Arkivsak

26/13064-3

Sakshandsamar

Sara Lutro

Saksgang

Hovedutvalg for næring, industri og
klima

Møtedato

14.10.2026

Svar på høyring av forslag til ny Heilskapleg tiltaksplan for rein og rik Oslofjord med eit aktivt friluftsliv

Innstilling frå fylkesdirektøren

1. Telemark fylkeskommune vedtek fylgjande høyringspunkt som høyringssvar til forslag til heilskapleg tiltaksplan for en rein og rik Oslofjord med eit aktivt friluftsliv 2026–2030:
 - a. Støttar den nye Oslofjordplanen, som byggjer på ny og oppdatert kunnskap, har tydelege og etterprøvbare mål og er meir målretta enn tidlegare.
 - b. Staten må stille med meir midlar til kostnadskrevjande tiltak, som til dømes nitrogenreinsing. Eksisterande støtteordningar må kommuniserast tydeleg og ha gode og føreseielege rammer, slik at midlane kan nyttast effektivt og målretta i arbeidet med Oslofjorden.
 - c. Arbeidet med restaurering, redusert avrenning og mindre utslepp frå landbruk og avløp må prioriterast, slik at tilstanden i Oslofjorden kan bli betre. Det er positivt med enklare søknadsordningar for restaurering og betre vegleiing.
 - d. Nedbygging av strandsona må stansast, og kantsoner langs sjø, elvar og innsjøar må takast betre vare på. Gjeldande regelverk må praktiserast og handhevast betre, mellom anna gjennom betre oppfølging av ulovlege tiltak.
 - e. Kommunane må få betre tilgang på juridisk kompetanse og nasjonal rettleiing, slik at plan- og byggesaker blir behandla meir føreseieleg og kunnskapsbasert.
 - f. Frierfjorden må få eit særskilt fokus i den vidare oppfølginga av planen, med auka statleg finansiering og bemanning til å følgje opp dei komplekse utfordringane i fjorden.
 - g. Arbeidet med Oslofjordplanen må samordnast betre med regional plan for vassforvaltning, slik at ein unngår dobbeltarbeid og sikrar betre samanheng mellom mål, tiltak og oppfølging.
2. Høyringssvaret sendast til Klima- og miljødepartementet innan fristen 15.10.2026.

Bakgrunn og saksgang

Regjeringa sitt forslag til ny tiltaksplan for Oslofjorden vart sendt på høyring 19.06.2026 med frist for høyringssvar sett til 15.10.2026 for kommunar og fylkeskommunar som behandlar

høyringsvar politisk. Den nye tiltaksplanen byggjer på tiltaksplanen frå 2021 og legg til grunn oppdatert kunnskap frå forskning og forvaltning om tilstand, påverknadar og behov for tiltak.

Saka fremjar vedtak om høyringsvar frå Telemark fylkeskommune til regjeringa sitt forslag om ny tiltaksplan for Oslofjorden.

Hovudutvalet for næring, industri og klima fattar endeleg vedtak i saka.

Saksopplysningar

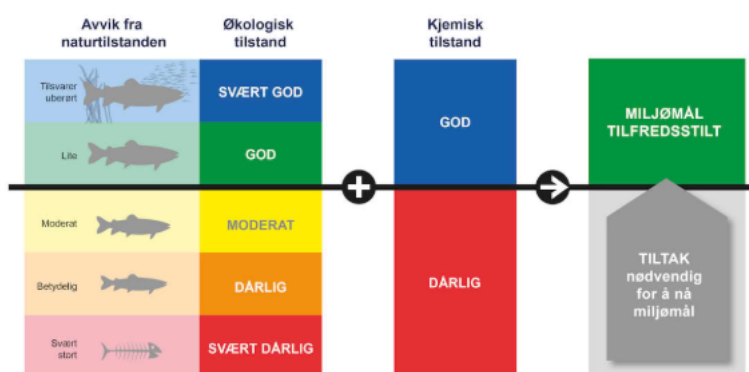
Den nye tiltaksplanen for Oslofjorden (2026–2030) er ein plan for å snu den negative utviklinga i fjorden som i dag har samla moderat tilstand. Tiltaksplanen byggjer på arbeidet frå 2021, men har strengare mål, nye tiltak og tydlegare tidsfristar. Det overordna målet med tiltaka er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdiar skal restaurerast, at eit aktivt friluftsliv skal fremjast og at naturmangfaldet i fjorden skal takast vare på. Arbeidet med dei sju innsatsområda frå førre plan er vidareført, men nye meir konkrete og målbare mål er lagt til.

Tiltaksplanen gjeld for heile nedbørsfeltet til Oslofjorden, for forureining frå land. For friluftsliv og arealbruk gjeld tiltaksplanen for sjøområda, 100-metersbeltet langs sjøen og 100-metersbeltet langs vassdrag i nedbørsfeltet. Dette tyder at både tiltak i kystkommunane og lenger inn i landet kan ha stor betyding for miljøtilstanden i fjorden.

Tilstand og påverknad

Tilstanden i Oslofjorden er alvorleg. Den økologiske tilstanden er samla vurdert til moderat, medan den kjemiske tilstanden er dårleg.

Miljøtilstand- og miljømål-klassifisering



Fjorden vært særleg påverka av avrenning frå jordbruk, utslepp frå avløp, fysiske inngrep i strandsona og på sjøbotn, langvarig overfiske, miljøgifter, mikroplast og klimaendringar. Den samla belastninga i dag, er større enn det fjorden toler.

Ansvar for tiltak

Ansaret for å gjennomføre tiltaka i planen, ligg hjå dei som er oppført som ansvarleg for det enkelte tiltaket, og skal årleg rapportere på gjennomføring. Tiltaksplanen pålegg ikkje nye eller utvida oppgåver for kommunar og fylkeskommunar, og den er ikkje juridisk bindande. Den signaliserer eit behov for strengare praktisering av dagens gjeldande regelverk. Der fylkeskommunen er ansvarleg er det oppført respektiv fylkeskommune, og i tilfelle der respektive vegeigarar er nemnt siktast det til Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunane. Alle tiltaka ligg innafor kvart sitt innsatsområde, med tilhøyrande mål.

Dei sju innsatsområda

1. Redusere utslepp frå kommunalt avløp og anna avløp

Mål: Redusere tilførsel av nitrogen til eit nivå som gjer god tilstand, i fyrste omgang fram mot 2033. Gjeld også for jordbruk.

Den nye tiltaksplanen held fram med å prioritere strengare handheving av avløpskrav, men med eit sterkare fokus på nitrogenfjerning, oppgradering av eldre anlegg og reduksjon av ureinsa utslepp. Tiltaka er nødvendige for å betre tilstanden i fjorden, men dei vil krevje store investeringar for kommunane. Tilrettelegging for betre tilgang til tømmeanlegg for båtseptik er eit viktig tiltak, saman med vurdering om Oslofjorden skal få status som *special area* etter MARPOL konvensjonen. Dette vil gje strenge føringar for reinsing av nitrogen og fosfor frå skipstrafikk.

2. Redusere avrenning frå jordbruket

Mål: Redusere tilførsel av nitrogen til eit nivå som gjer god tilstand, i fyrste omgang fram mot 2033. Gjeld også for avløp.

Jordbruket er ein av dei største kjeldene til nitrogen og fosfortilførsel til Oslofjorden. For å nå måla er det mellom anna nødvendig med 30-40% reduksjon i nitrogenutslepp. Den nye tiltaksplanen foreslår mellom anna revisjon av regionale forskrifter for å auke bruken av fangvekstar, redusere haustpløying og styrke kravet til vegetasjonssonar langs vassdrag. Andre tiltak gjeld tilsyn av krava i gjødsselforskrifta og andre krav jordbruket har. Tiltaka innan jordbruk må vegast opp mot matsikkerheit og sjølvforsyning.

3. Stanse nedbygging

Mål: Stanse vidare nedbygging av strandsona til sjø og av gruntvassområder, og avgrense nedbygginga av strandsona til vassdrag, for å sikre allmenn tilgang og bevare verdifulle økosystem.

Dette er eit nytt innsatsområde i tiltaksplanen og målet er å stanse vidare nedbygging av strandsona og gruntvassområda. Dette er for å bevare verdifulle økosystem og fremje friluftsliv tilgjengeleg for alle. Tiltaka inkluderer strandsonerbrev til kommunar om å handheve det

eksisterande regelverket, og å greie ut om det er nødvendig med sterkare verkemiddel, til dømes statlege planretningslinjer eller nye verkemiddel i plan og bygningslova. Tiltaksplanen foreslår også å flytte dispensasjonsmyndigheita frå kommunar til statsforvaltar, for kommunar som ikkje følgjer opp statlege retningslinjer.

4. Restaurering av naturverdiar

Mål: Betydeleg auke restaurert areal i fjorden og i nedbørsfeltet til fjorden innan 2030.

Restaurering av naturverdiar har fått auka tilgang til midlar og ein ny strategi for å koordinere og effektivisere restaureringsarbeidet. Nokre av tiltaka som er foreslått handlar om å kartlegge forringa område, og prioritere viktige stader for å gjennomføre restaurering. Det vart og foreslått å gjere søknadsprosessen for restaureringstiltak lettare, spesielt under akvakulturlova. Den nye tiltaksplanen oppfordrar til å fortsetje arbeidet med å auke gyte- og oppvekstareal for sjøaure, her har Telemark fylkeskommune ansvar som vegeigar. Arbeidet med kartlegging av vassdrag er gjort i samband med regional plan for vassforvaltning. Fylkeskommunen har ansvar for at arbeidet vert fylgt opp, og at tiltak for gjenopning av bekkelukkingar og etablering av fri fiskevandring vert gjennomført.

4. Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforureining

Mål: Forbetre fjordens kjemiske tilstand innan 2030.

Tiltaksplanen held fram med å prioritere tiltak for å redusere tilførsler av miljøgifter og forsøpling, men med eit sterkare fokus på å hindre nye tilførsler og betre opprydding. Tiltak for sandfang, opprydding i forureina sjøbotn, revidering av tillatingar, innlemming av EU/EØS-direktiv, obligatorisk registrering av fritidsbåtar og tiltak mot marin forsøpling er foreslått. Fylkeskommunen har her eit ansvar som vegeigar, og skal passe på at gode rutinar for tømning av sandfang er utarbeida. Det er viktig at dette arbeidet vert fylgd opp og vidareført. Det er og i ny tiltaksplan foreslått tiltak for å hente inn kunnskap om forureina fjordar, og tiltaksbehov for å rydde opp i desse, her er fjordområda i Kragerø nemnt.

5. Ivareta sårbare artar og verdifulle naturtypar

Mål: Auke alders- og størrelsessamansetjing, tettheit og biomasse hos indikatorartar, og auke artsmangfald i blautbotn- og hardbotnøkosystem innan 2030.

Den nye tiltaksplanen legg til grunn fleire tiltak for å verne artar og naturtypar. Fleire hummerfredingsssonar, tiltak for å unngå å øydelegge verdifull natur som ålegras og tareskog, nullfiskeområde, reiskapsavgrensing og betre vern av sjøfugl. Tiltak for betre informasjon og meir oppsyn og kontroll er og foreslått for å handheve desse tiltaka, og tiltaka innført tidelegare slik som nullfiskeområde. Arbeidet med framande artar skal styrkast framover. Det vert og foreslått å endre nokre av klassifiseringsnivåa i arbeidet med vassforskrifta for å vurdere økologisk potensiale i kystvassområde på ein betre måte.

7. Fremje eit aktivt friluftsliv

Mål: Meir areal i 100-meters beltet langs Oslofjorden, som i dag er privatisert eller utilgjengeleg for allmennheita, vert tilgjengeleg for friluftsliv innan 2030.

Tiltaksplanen legg vekt på å gjere strandsona meir tilgjengeleg for allmennheita og betre tilrettelegginga for friluftsliv. Viktige tiltak er fjerning av ulovlege stengsel, betre besøksforvaltning og vidareføring av Kystsonenettverket. Fylkeskommunen har ansvar for kollektivtransport, og å passe på at transporttilbodet til badeplassar og friluftsområde knytt til Oslofjorden er lett tilgjengeleg.

Organisering av arbeidet

Den nye tiltaksplanen foreslår fleire organisatoriske grep for å styrke samordninga og gjennomføringa av tiltaka. Oslofjordrådet vert vidareført, men skal no utvidast med ein representant frå ein kommune i kvar av fylka Telemark og Buskerud. For å sikre heilskapleg involvering og involvering av alle interesserte skal det opprettast ei referansegruppe for Oslofjordarbeidet, der næring, frivillige organisasjonar, innovasjon og forskning kan delta. For å sikre tiltaksgjennomføring vert det oppretta ei gruppe for ansvarlege myndigheiter, dette skal sikre at tiltaka vert fylgd opp. Betre samhandling og kommunikasjon er og eit tema som går igjen, for å unngå dobbeltrapportering og sikre god forståing og gjennomføring.

Tiltak Telemark fylkeskommune er ansvarleg for

Side	Innsatsområde	Tiltak Telemark fylkeskommune er ansvarlege for	Ansvar slik det står i planen
26	5.4 Restaurering av naturverdiar	Fortsetje arbeidet med å auke gyte- og oppvekstareal for sjøaure, ved gjenopning av bekkelukkingar og etablering av fri fiskevandring i vassdrag som er kartlagt.	Respektive vegeigarar. Frist: Løpande
31	5.5 Miljøgifter, forsøpling og plastforureining	Bidra til auka reinsing av forureina overvatn, gjennom å etablere rutinar for tømning av sandfang, for å redusere utsleppa av forureina overvatn til fjorden	Respektive vegeigarar. Frist: Løpande
39	5.7 Fremje eit aktivt friluftsliv	Vurdere om det er behov for å betre kollektivtilbodet fram til badeplassar og utfartsområde langs Oslofjorden, samd til øyer.	Alle kystkommunane og fylkeskommunane. Frist: Løpande
39	5.7 Fremje eit aktivt friluftsliv	Styrke arbeidet med å motivere kommunar og interkommunale friluftsråd til å bruke besøksforvaltning som metode for å ta vare på tilgjengelegheit og attraktivitet i mykje brukte friluftsområde, samstundes som naturverdiar vert teke vare på.	Miljødirektoratet og fylkeskommunane. Frist: Årleg

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvensar

Tiltaksplanen slår tydeleg fast at han ikkje er juridisk bindande for deltakarane. Tiltaksplanen vil ha økonomiske og administrative konsekvensar for Telemark fylkeskommune og kommunane i Telemark (kapitel 3.1 og 3.2). Det er ikkje pålegg om å gjennomføre tiltaka, men det er ei sterk oppfordring til aktørane om å bruke verkemidla dei sjølv rår over for å bidra til betring i Oslofjorden. Kostnadene må dekkjast innanfor eigne budsjetttrammer og det vil difor vere nødvendig å gjere prioriteringar i dei årlege budsjetta. Det er etablert nokre støtteordningar for delar av tiltaka, som det kan vere mogleg å søkje på. Telemark fylkeskommune har ei viktig rolle inn i arbeidet med vassforskrifta og regionale planar for vassforvaltning. Arbeidet med Oslofjorden støtter opp under dette arbeidet, og fleire av tiltaka vil bidra til at Oslofjorden og tilhøyrande vassdrag når økologisk og kjemiske miljømål. Fleire av tiltaka fell difor inn under arbeidet fylket allereie gjer i tråd med oppfølging av vassforskrifta.

Konsekvensar for fylkets klimamål og FNs berekraftsmål

Den nye tiltaksplanen for Oslofjorden vil kunne bidra positivt til arbeidet med fleire av FNs berekraftsmål. Ein reinare og meir livskraftig fjord vil mellom anna støtte opp under:

- Mål 6 – Reint vatn og gode sanitærforhold, gjennom arbeidet med å redusere forureining og betre vasskvaliteten.
- Mål 14 – Livet i havet og mål 15 – Livet på land, som står sentralt i arbeidet med å ta vare på fisk, botndyr, sjøfugl og plantar, både i fjorden og i områda rundt.
- Mål 3 – God helse og livskvalitet og mål 11 – Berekraftige byar og lokalsamfunn, mellom anna gjennom å leggje til rette for eit tilgjengeleg og attraktivt friluftsliv.
- Mål 17 – Samarbeid for å nå måla, som er avgjerande fordi gjennomføringa av planen krev samarbeid mellom statlege sektorar, kommunar, frivillige organisasjonar, næringslivet og forskingsmiljø.

Fylkesdirektørens vurdering

Telemark fylkeskommune er positive til den nye tiltaksplanen for Oslofjorden. Den legg fram tydelege mål og målsetjingar, som tidlegare har vert etterspurt. Det er positivt at planen byggjer på ny og oppdatert kunnskap. Arbeidet med ein rein og rik Oslofjord er viktig for fylkeskommunen, og me er motiverte for å arbeide vidare med tiltaka fylkeskommunen har ansvar for. Det er viktig at dei nye måla vært brukt vidare i arbeidet, for evaluere korleis dei nye tiltaka fungerer, og korleis arbeidet fungerer framover.

Vidareføring av dei sju innsatsområda er positivt, og det gjer ei tydeleg inndeling av arbeidet. Arbeid med tiltak innan restaurering, avrenning og utslepp frå landbruk og avløp, stanse nedbygging og betre beskyttelse av fiskebestandar og viktige naturområde er særskild viktig for at Oslofjorden skal nå betre tilstand.

Fleire av tiltaka, slik som nitrogenreinsing og restaurering, vil vere kostnadskrevjande, og tilgang på ressursar vil ofte vere avgjerande for kva som faktisk vert gjennomført og prioritert av tiltak. For å sikre god oppfølging av planen på tvers av sektorar bør det prioriterast meir midlar til tiltaksarbeidet, og etablerast gode støtteordningar som kommunar og andre aktørar kan søkje på. Det er og viktig at eksisterande og nye støtteordningar knytte til arbeidet for Oslofjorden blir tydeleg kommuniserte. Det er behov for ei oversikt med kva ordningar som

finst, kven som kan søkje og rammer for midlane. Ei eiga nettside til arbeidet med Oslofjorden hadde vært ei løysning for å samle slik info om arbeidet på ein stad. Midlane til arbeidet bør i størst mogleg grad øymerkast oppfølging av Oslofjorden, samstundes som ordningane er fleksible nok til at ressursane kan nyttast der dei gir størst effekt for vassdraga og fjorden, hjå dei enkelte tiltakshavarane.

Fylkesdirektøren støttar arbeidet med å stanse nedbygging i strandsona og ta vare på kantsoner langs vatn og vassdrag. Dette krev ei meir langsiktig og føreseieleleg forvaltning, med kunnskapsbaserte verkemiddel som tek vare på natur, vassmiljø og allmenne interesser. Det bør vurderast korleis ulovlege tiltak kan følgjast opp betre, og korleis utbygging nær sjø, elvar og innsjøar kan avgrensast. Gjeldande lovverk har fleire gode verkemiddel, men det er viktig å evaluere korleis desse blir praktiserte og handheva. Dagens regelverk må brukast betre, og ei utgreiing om korleis dei blir brukt, og korleis dei bør nyttast for å stanse nedbygging, vil være eit betre tiltak enn å lage nye statlege retningslinjer. Det vil og være viktig å styrkje juridisk kompetanse i kommunane, gjennomgå dispensasjonsreglane og utarbeide tydelege nasjonale rettleiingar. Dette vil kunne gje ei meir einsarta og føreseieleleg behandling av saker og styrkje plansystemet si evne til å verne verdifulle natur og friluftsområde.

Arbeidet med å gjere det lettare å få til restaureringstiltak er positivt. Spesielt at det vert utarbeida nye vegleiarar og at det skal bli lettare å søkje om restaureringstiltak i sjø. Fylkeskommunen er positiv til endringar i akvakulturloven, som for eksempel gjer det lettare å få til tiltak som kan bidra positivt til tilstanden i fjorden, for eksempel filtrerande organismar.

Planen har ambisiøse mål, til dømes vil det å nå god kjemisk tilstand for fjordane innan 2030 være krevjande. Dei kjemiske og økologiske miljømåla til vassførekomster vert sett i dei regionale planane for vassforvaltning. Dei aller fleste kystvassførekomster har dårleg tilstand i dag, og fleire vil truleg få utsett frist eller mindre strenge mål i kommande planperiode. Ambisiøse mål kan være eit godt verktøy for å få til store tiltak, men det krev god samhandling på områder slik som dette, der målet ein arbeider med og er avhengig av eit anna arbeid parallelt.

Fylkesdirektøren saknar at forslaget til ny tiltaksplan for Oslofjorden vidarefører eit særskilt fokus på å betre tilstanden i Frierfjorden. Me er redde for at det vil ta lang tid å betre tilstanden i Frierfjorden om ikkje nasjonale styresmakter prioriterer tiltak og oppfølging her. Til dømes har ein tidlegare søknad om midlar til ei prosjektstilling for tiltak i fjorden vorte avslått med grunngjevinga at dette er ei oppgåve for vassområdet. Utfordringane i Frierfjorden er dessverre mange og komplekse, og etter fylkesdirektørens syn er dette ei for stor oppgåve for vassområdet utan ein vesentleg auke i finansiering og bemanning til å arbeide med problemstillingane.

Fylkeskommunen vil difor komme med ei oppfordring om å sikre at arbeidet med regional plan for vassforvaltning vert tatt omsyn til i tiltaksplanen. Det er nemnd at desse burde samordnast, men det vert sagt lite om korleis dette skal gjerast. Arbeidet med begge planane vil dra nytte av kvarandre, og det er viktig med god samhandling for å oppnå dette, og for å unngå

dobbeltarbeid. Godt samarbeid og god koordinering er viktig for å klare å nå måla i tiltaksplanen, når så mange skal arbeide saman for ein reinare Oslofjord.

Vedlegg:

1. Vedlegg : Forslag til helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026-2030